

Резюмета на научните публикации на гл. ас. д-р Ценка Георгиева Досева

I. КНИГИ.

I.1. Части от книги.

I.1.1. Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). Под общата редакция на акад. Петър Динеков. Том III. Гръцки извори. Гръцки текст и изследване Петя Янева. Славянски текст, прегледан и сверен допълнително: Ангелина Минчева, Цветана Ралева, *Ценка Досева*, Петя Янева. Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов”. София, 2015, 1242 стр. + CD.

Принципи на издаване на славянския текст – Ангелина Минчева, *Ценка Досева*, Цветана Ралева, с. 117-118.

Славянският текст, прегледан и сверен допълнително, на листове 201-266, с. 951-1221, е разчетен от *Ценка Досева*.

Значението на Изборника от 1073 г. (на древноруския препис на недостигналия до нас протограф – Симеоновия сборник) се определя от факта, че той е вторият точно датиран славянски ръкопис след Остромировото евангелие от 1095/1096 г. Също така в Кирило-Белозерския препис е запазено посвещение до княз Светослав, а в архетипа на сборника – до българския цар Симеон.

За първи път обнародването на старобългарския превод по Светославовия препис от 1073 г. се прави успоредно с гръцкия текст (на срещуположните страници) (по Coislin Gr. 120 от X в. за структурата и съдържанието на антологията, а с оглед на спазването на книжовната норма се следва Vaticanus Gr. 423).

В основата на обнародвания славянски текст на Изборника от 1073 г. лежи наборното издание от 1991 г., но то не е включено механично в новото издание. Работата по новото издание на славянския текст продължи няколко години. Взети са предвид бележките и препоръките от излезлите рецензии върху първите два тома на доц. Екатерина Дограмаджиева, проф. Франсис Томсън и проф. Ростислав Станков, а също така са издирени и отчетени

многобройните публикации на различни лингвистично-текстологични изследвания.

Принципите на издаване на славянския текст (А. Минчева, Ц. Досева, Ц. Ралева) са предварително уговорени и ясно и точно разписани (с. 117-118). Приносът на Ц. Досева е в уточняването на принципите на издаване на Изборника от 1073 г.

Не се включват приписките на л. 122v, 241r, 263v, 264v, 265v, 266r, 266v в ръкописа, тъй като имат по-късна датровка. Запазва се текстът на л. 127, защото, макар и по-късен (втората четвърт на XIII в.), представлява част от кодекса и съдържа най-ранния препис на фрагмент от Житието на Андрей Юродиви. Възпроизвеждането на текста е максимално точно – лист за лист и ред за ред. Посочват се надписите към миниатюрите на л. 1v и л. 2r (краят на Похвалата от л. 2v). При издаването на славянския текст се спазва оригиналната пунктуация, лигатурите се развързват, системата на надредните знаци е опростена в сравнение с тази в ръкописа, но всеки надреден знак внимателно е разчитан. Съпоставката с гръцкия текст дума по дума, сверяването с фототипното издание от 1983 г. (Москва) (с привличане и на литографското издание от 1880 г., Санкт Петербург) дума по дума и ред по ред дава възможност да се коригират отделни неточности при първото разчитане на текста – корекции на надредни и пояснителни знаци, букви, лигатури, добавяне на титли, на отделни пропуснати срички, отстраняване на неправилно разделени лексеми. За справки и уточнения отново е прегледана частта от ръкописа, реализирана от Е. В. Барсов и А. Л. Дювернуа по материалите на О. М. Бодянский (Москва, 1883 г.).

Последователно е проведено отделното изписване на частицата *жѣ* след въпросителни местоимения и слятото при относителни местоимения, отделянето на частицата *нѣ* при сегашните деятелни причастия. Поради това, че славянският текст се публикува успоредно с гръцкия, бележките под линия от предходното издание от 1991 г., които съдържат по-особени гръцки паралели, не се включват поради представянето на целия гръцки текст. Бележките под линия относно букви, срички и думи над реда не се дават, като те се поставят в ъглести скоби < > в самия текст на Изборника от 1073 г. Букви, които не се четат добре, и неясните места в текста се изписват в кръгли скоби, а текстът, който се възстановява – в квадратни. Не се отбелязват задрасканите, заличаваните, изтритите и подправените части, букви, срички или думи (информация за тях се дава в изданието от 1991 г.). Обща буква в условия на сандхи се маркира с дефис от двете ѝ страни. Със знак (!) се отделят случаите, когато грешна форма пречи да бъде идентифицирана думата (поради сгрешена буква, недописване, хаплография,

повтаряне или изпускане на буква, сричка или дума и т.н.). Знакът * се запазва за означаване на глосите и допълненията в маргиналиите.

Принос на *Ц. Досева* е и идентифицирането на знак за тита (потвърден и от съавторите, както и от Е. Коцева) – на л. 242b5 (има съмнения и за други тити, но данните са доста несигурни поради бледото изписване на възможните знаци за тита). В тази връзка са необходими специални наблюдения и върху гръцките извори.

Съпоставителното публикуване на гръцкия текст и на старобългарския превод дава възможност да се открият разминавания между тях – поради това те се дават със специална сигнация, за да се улесни използването на изданието. Когато липсва славянски паралел, в славянския текст се оставя празна страница с пояснителна бележка дали става дума за изгубени листове преди номерирането им в древноруския препис или за пропуснати листове, нарушаващи последователността, целостта и смисъла на текста (например л. 207b27 - 207b28, л. 215d26 - л. 215d27, л. 263c 10 - л. 263c 11 и в други случаи). В изданието от 1991 г. някои подобни пропуски са посочени като липси или прекъсвания на текст, но без никакви данни за обема и съдържанието им.

Висока оценка на представеното двуезично издание като „първо по рода си в световната византистика и палеославистика” се дава в първата публикувана рецензия за него – на проф. Татяна Славова (*Palaeobulgarica*, 2016, XL, 1, с. 110).

I.1.2. Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.) в три тома. Под общата редакция на акад. Петър Динев. Том 2. Речник – индекс. Издателство на БАН. София, 1993; *Ценка Досева* – букви з, к, л, м, ц, ч (с. 58-62; 77-83; 83-94; 191-196).

В „Речника-индекс” са включени всички думи и техните форми, които се срещат в Изборника от 1073 г. Собствените имена и техните производни са разпределени в речниковите статии по азбучен ред. Изборникът от 1073 г. като древноруски ръкопис от XI в., чийто протограф е старобългарски, съдържа богат езиков материал (близо 6800 думи в над 90 000 словоупотреби. За да се види връзката на ръкописа със старобългарския му предшественик и едновременно да се отрази обективно словното богатство в този ръкопис, е избран следният принцип: заглавната дума се представя в нормализирана старобългарска форма, а посочванията се дават така, както се срещат в конкретния текст. Правилата за оформяне на *заглавната дума* са поместени в

Увода (с. 5-8), а на *илюстриваната част* – на с. 8-9. Формите, които при прочитането на текста са преценени като неправилни, се дават с (!). Напълно неясните и противоречащи на контекста форми се посочват в края на речниковата статия (?). Думите са подредени по реда на буквите в кирилската азбука.

I.2. Монография.

Химнографският репертоар за свети пророк Илия в славянската книжнина. Издателство на Технически университет - София, 2016, 364 стр., ISBN 978-619-167-226-4.

Свети пророк Илия е изключително популярен в християнската култура. На пророка са посветени не само преводни, но и оригинални старобългарски творби. Той е удостоен с две Похвални слова, при това от такива забележителни личности като свети Климент Охридски и Григорий Цамблак.

В монографията се разглеждат Службите за пророк Илия в 13 ръкописа – в източнославянски минеи от XI-XIII в. и в южнославянски от XIII-XV в., както всекидневни, така и празнични под дата 20 юли. За първи път се публикува изцяло техният текст, а също и Инципити на песнопенията в тях – на тропарите в Канона на Йоан Монах (Дамаскин) и в Канона на агрипния, на ирмосите в двата посочени канона, на малките жанрови форми и на преводните стихирите. За съпоставки се привлича и текстът на Службата в Илина книга, архаичен по състав древноруски миней от XI—XII в., за който изследователите са единодушни по отношение на старобългарския му произход. Издирени са гръцките паралели на песнопенията, като за някои от тях на този етап не се откриват такива.

Службата за св. пророк Илия в староизводните източнославянски и в южнославянски минейни ръкописи предоставя изключително богат песенен репертоар, включващ жанрово разнообразни химнографски композиции. По всяка вероятност първоначално Службата е била в архаичното ядро на Празничния старобългарски миней.

В староизводните минеи, както в източнославянските, така и в южнославянските, е изписан *канонът на Йоан Монах (Дамаскин)* на втори глас, а в два южнославянски минея – НБКМ № 113 и Дечани № 32 е поместен и втори канон – *Канон на агрипния*, за който на този етап не се идентифицират гръцки паралели.

По отношение на каноните, предназначени за св. пророк Илия, новоизводните минеи (чиито новоизведен вариант се утвърждава в резултат

на проведените през XIV в. богослужбени реформи), съвпадат с печатните богослужбени издания. В печатния миней от сбирката на Троицко-Сергиевата лавра № 97 от 1765 г. например са поместени два канона за пророка – Канонът на Йоан Монах (Дамаскин) с начало *Вндѣтн желаютнн нлнннѣ ѹоудѣстѣ...* и Канонът на йеромонах Пахомий с инципит *Органѣ гавнлста есн...*

В архаични по тип южнославянски минейни преписи, съхранили ранни версии на даден текст, след три стихирни на „Господи, възвах“, прокимен, понякога слава/слави и тропар за пророка са включени *паримийни четива*. В Службите са застъпени четива от Изход, 33.11–23, 34:4–8 и 3 и 4 Книга на Царства: 3 Царства, 17: 8–24; 18: 17–27, 29–39; 40–45; 19: 1, 3–16, 19–21; 4 Царства, 2: 6–14. В Службите в южнославянските ръкописи Драганов миней, миней от НБКМ № 113, от манастира Дечани № 32 и от ЦИАИ № 501 са поместени и *проложни четива*.

Разгледан е *съставът и структурата* на Службата в различните ръкописи, както и общите и специфичните *езикови особености* (правописни, морфологични, синтактични, някои лексикални и др.) в отделните източнославянски ръкописи – Илина книга (XI–XII в.), РГАДА 121 (Служебен миней за юли, XI–XII в.), РГАДА 122 (Служебен миней за юли, XII в.) и Син 895 (Празничен миней за февруари-юли, 1260 г.). Отделено е специално място на лексиката в миней от РГАДА № 122, най-богатият на песнопения ранен препис на Службата.

Най-популярен в славянската книжнина е *Канонът на Йоан Монах* (Дамаскин) на втори глас с начало *Пѣтн оубѣждѣннѣ. нлнннѣ ѹоудѣстѣ...*, като най-ранните ръкописи, в които е поместен, са източнославянски – Илина книга, РГАДА 121 и РГАДА 122. В новоизводните миней, напр. 2/8, 2/9 и 2/10 от сбирката на Рилския манастир същият канон е в друг превод, включен е и втори канон с автор Пахомий на осми глас. Не се откриват гръцки паралели за два тропара в Канона на Йоан Мних – за четвъртия тропар на четвърта песен с инципит *Ико оужасъно гавѣ елнстѣю коньнѣннѣ шѣствнѣмѣ...* (№ 49 в глава II.1.A) и за богородичния в девета песен *Та бѣцю достоно вѣрннн нѣнн влѣжмѣ...* (№ 41, II.1.A). Илина книга, която е с особен състав, има седем песнопения по-малко в Канона в сравнение с останалите източнославянски ръкописи. Прави впечатление, че в много случаи Ил се сближава по текст със среднобългарските празнични миней Хлудов 166, Син 25 и НБКМ № 113, запазили изконното коректно четене. Много от песнопенията в ранните източнославянски преписи на Канона изцяло се съгласуват с някои южнославянски кодекси, запазили такива коректни четения. Празничният миней Син 25 също така показва редица индивидуални лексикални особености, както и Хлудов 166. В някои случаи НБКМ № 113 е по-близо по текст до Хлудовия №

166, в други – до Син 25. Ръкопис РГАДА 122 и Син 895 са доста сходни по текст. Най-общо канонът в Илина книга е по-близо до този в РГАДА 121, отколкото до текста в другите два източнославянски ръкописа.

В източнославянските ръкописи се откриват *14 различни песнопения от малките жанрови форми*, като най-много (12 от тях) са включени в РГАДА 122. Няма песнопения, които да не присъстват и в южнославянските минеи. Обикновено текстологично винаги се обединяват типологично сходните Драг и Ф.п.І.72, а в рамките на отделните песнопения и в зависимост и от техния жанр ръкописите се групират по един или друг начин и показват сравнително по-голяма или по-малка устойчивост на ръкописната традиция на текста.

В Службата за пророк Илия се зебелязват отделни знаци за *тита-нотация*: по една тита над гласната о в стиховна стихира на шести глас в Ф.п.І.72 ѿ̆ и в Син 25 ѿ̆ (глава II.6, № 1), като в двата ръкописа се включва и разпяването на междуметието ѿ; *четири тити* в стиховна стихира на шести глас в Драг (вж. II.4., № 13) — ѿ̆ рӑѿн̆", рӑѿн̆, ѿ̆ (три са изписани над хайретизма радѿн с, чието акцентирание е важно в смислово отношение; първата тита е в полето). В икоса (глава II.4, № 5) в РГАДА 122 се използва музикалният знак *телия* като знак за екфонетическа интонация във вид на кръст, изписан над последната гласна от думата. В същия икос в Драг е използвана тита в самото начало на песнопението над първата сричка на първата дума. Още две тити има в Драг в полето срещу ирмоса и срещу втория тропар на девета песен от Канона. „Нотирането“ на песнопения в Службите за пророк Илия показва и важността на празника. Те акцентират върху определени хайретизми и смислово натоварени в контекста лексеми.

В състава на Службите за пророк Илия *от 33 песнопения от „малките“ жанрове 19 вероятно са оригинални* (или повече от половината). За тях засега не се откриват гръцки паралели, но не е изключено за някои да бъдат намерени. Това са *13 стихире, четири икоса и два тропара за пророка*. Към тях могат да се добавят и *два тропара от Канона* с автор Йоан Мних с инципити: *Ико оужасъно гав'к ѳлнс'кю...* и *Тѳа бѳю достѳонно в'крнн...* Най-богати на непреводни песнопения са среднобългарските минеи НБКМ № 113 (с десет), Sinaiticum Slav. 25 (Син 25) и НБКМ № 122 (по осем) и сръбският Хлудов № 166 – седем. В източнославянските преписи е изписан един *светилен* в Син 895, вероятно с непреводен (оригинален) произход.

Обикновено в редактираните по-късно съгласно изискванията на Студийския устав древноруски служебни минеи от XI–XIV в. оригиналните старобългарски химнографски елементи са били отстранявани, но въпреки това следи от богатата непреводна химнична продукция на IX–X в. могат да бъдат открити и в състава на Службите за пророк Илия.

В службите за пророка подобаващо място заемат сравненията и символите, зададени от библейските книги и употребявани в сходни контексти. Например *топосите*: *огнената колесница*, с която пророкът е възнесен жив на небето; пророк Илия – *Предтеча на Второто Христово пришествие*; *затварянето/заклучването на небесата* и други; пророк Илия – *светозарен, златозарен, светозрачен лъч* (обикновено в оригинални творби за пророка); сравнението с *пророк Моисей (такоже великѣн Мѡнси)*. Употребени са и универсални топоси като: *сияе като слънце*; *като мълния засиява*; *огнен (огнедѣхновен) ум* (вторият епитет е по-честотен в химнографския репертоар за пророка); *велик застъпник на скръбните, молител за душите*; *велик стълб (опора) за вярващите*; *ангелоподобен*, „ангелообразен“, *ангел в плът*, *земен ангел и небесен човек*; *съжител на ангелите*; *високолетящ орел*.

Публикуването на систематизиран материал от тринадесет ръкописни източника, както и инципити на песнопенията е малък принос към изучаването на ранната славянска преводна и оригинална химнография.

На лексикалните и песенно-поетически особености на вероятните непреводни химнографски творби в Службите е посветена отделна работа, която се подготвя като втора част на това изследване на химнографския репертор за св. пророк Илия.

II. СТАТИИ И СТУДИИ.

II. 1. Лексикални и словообразователни особености на славянските химнографски текстове

1. Неодушевени съществителни имена с наставката *-(ѡн)нца* в Новгородските минеи от 1095-1097 г. – В: Преславска книжовна школа. Т. 7. Изследвания в памет на професор Иван Гълъбов. Отг. ред. проф. дин Тотю Тотев. София, 2004, 81-98.

2. Бытовая лексика в древней славянской гимнографии. – В: Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”, Научни трудове, том 40, кн. 1, 2002, Пловдив, 2004, 177-188.

В статиите, които взаимно се допълват, са разгледани неодушевените имена с наставката *-(ѡн)нца* с различна семантика в древноруски минейни ръкописи – в Новгородските минеи от 1095-1097 г., в Илина книга, в Минея на Дубровски, в Путятиния миней, в Минея за декември, като се отчита материалът както от южнославянски ръкописи, така и от лексикографските източници, от класическите старобългарски и от среднобългарските

паметници, от оригинални творби на старобългарската химнография, от творби на писателите от Преславския кръг, от българските говори. Обект на внимание са лексемите багърѣница, горѣница, дѣснаца, дѣщница, дѣньница, жнѣница, зѣница, каднѣница, колѣсьница, коумнрѣница, лѣствница, масница, мѣлица (‘уред за мънене на лен и коноп; мъналка’), мврѣположѣница, палница, пленница, пѣшѣница, стѣклѣница, тѣмьница, цѣвѣница, ждница.

3. Преславска лексика в ранните славянски минейни преписи (*nomina loci* на -ница). – В: Преславска книжовна школа. Т. 10. Отг. ред. доц. д-р М. Тихова, доц. д-р В. Панайотов. Шумен, 2008, 186-204.

4. Из лексиката на ранната славянска химнография (сѣворище и сѣньмище). – В: Славяните и техните контакти. Доклади от IX национални славистични четения, посветени на 120-годишнината на славистиката в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. София, 2010, 195-204.

5. К изучению лексики древнейшей славянской гимнографии (жрѣтвище, капище, свѣтилище, трѣвище). – В: Проблеми на балканското и славянското езикознание. Международна научна конференция 14-15 ноември 2008, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Отг. ред. проф. дфн И. Харалампиев. Велико Търново, 2010, 167-181.

Трите статии (3, 4 и 5) са посветени на *nomina loci* на -(л)ница в ранни източнославянски минейни ръкописи, тяхната семантика и особености на употреби, разпространението им в южнославянски ръкописи, в старобългарските и среднобългарските паметници. Това са следните имена: вѣмѣстнѣница, жнѣница, жрѣтвѣница, капнѣница, обнѣтѣнѣница (обѣтнѣница), оцѣстнѣница, позорнѣница, поконѣница, прнѣжнѣница, прнѣмалнѣница, прнѣстаннѣница, прнѣтнѣница, свѣтнѣница, сѣлнѣница, станнѣница, сѣворнѣница, сѣкровнѣница, сѣньмнѣница, сѣдалнѣница, сѣжднѣница, трѣвнѣница, хрѣннѣница, жзнѣница. В Преслав този модел е бил продуктивен. Приведени са и статистически сведения. Прави впечатление, че в ранните химнографски текстове съжителстват както по-архаичната лексема сѣньмнѣница, така и по-новата сѣворнѣница. Древноруските преписи на минейните са ценен изворов материал за изясняване на редица въпроси и на старобългарската лексикология и словообразуване.

7. Из лексиката на ранната славянска химнография (имена за лица с корен -вор-, -бран-). – В: In honorem I. TRIANTAFYLLO. Юбилеен сборник в чест

на 60-годишнината на проф. д. фил. н. Христо Трендафилов. Отг. ред. проф. д-р В. Панайотов. Шумен, 2013, 248-261.

Изследването на морфемни лексико-семантични групи (в случая суфиксни имена за лица с корен бор-, бран- и композити с втори компонент – боръць: боръць, поборнтель, поборьникъ, възбраньникъ, съборъць, възбраньница, поборьница; богоборъць, доухоборъць, ратоворъць) е изключително информативно при изследване на лексикалното богатство на славянските химнографски текстове. Това дава възможност да се погледне на най-ранната славянска песенна поезия през призмата на характерните за нея лексеми, тяхната специфична употреба и семантика. В статията се отчитат и паралелни текстологично съпоставими четения в древноруски и южнославянски минейни преписи.

8. Сложни думи в Новгородските минеи и в българската книжовна традиция. – В: Търновската държава на духа. Десети юбилеен международен симпозиум, Велико Търново, 17-19 октомври 2013 г. (= Търновска книжовна школа. Т. 10. 50 години Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“. 650 години от Успението на преп. Теодосий Търновски). Велико Търново, 2015, 375-392.

В семантико-стилистичния регистър на песенната поезия (богословски наситена, изпълнена със сложни алюзии, с изискани химнографски форми и клиширани етикетни съчетания) се открояват сложните образувания. Среднобългарските книжовници използват богатството на лексикалния фонд, наследен в книжовния език от старобългарската епоха. Немалко от новосъздадените вероятно при превода на химнографските текстове лексеми (понякога с променена семантика), се запазват в перспективата на процесите в развоя на българския език, в по-нататъшната книжовно-езикова традиция. Редки композита от Новгородските минеи от 1095-1097 г. се откриват в среднобългарската писменост (в статията са представени *46 лексеми*), като те са и белег на «високите» жанрове. Някои се употребяват и в по-късни преписи от различни правописни редакции, но с несъмнен старобългарски произход.

II. 2. Службите за пророк Илия в славянската химнография (език и текст)

9. Канон пророку Илии в восточнославянских списках XI-XII вв. – В: Одиннадцатый международный симпозиум МАПРЯЛ 2014. Теоретико-практическое изучение русского языка и его сопоставительно-типологическое описание. Доклады и сообщения. Отв. ред. проф. к.ф.н. Гочо Гочев. Велико-Тырново, 03-06 апреля 2014 г., 359-363.

В краткото изследване се дават сведения за разпространението на Канона за пророк Илия в източнославянски всекидневни минеи от XI-XII в. от сборката на РГАДА № 121 и № 122. Разглежда се един от тропарите на Канона в древноруски и южнославянски ръкописи, чиито превод е един и същ. Във всички ръкописи е засвидетелствана лексемата *млнотъ* ‘кожух’; в част от минеите със значение ‘колесница’ в тропара се открива думата *колесъннца*, в други – *оржжнѣ*.

10. Пророк Илия в славянской гимнографической традиции. – В: Писменото наследство и информационните технологии. El Manuscript – 2014. Материали от V международна научна конференция. Варна, 15-20 септември 2014. Отг. ред. проф. В. А. Баранов и др. София – Ижевск, 2014, 332-336.

Анализирани са двата първи тропара от четвърта песен на Канона на Йоан Монах (Дамаскин) за пророк Илия на втори глас в източнославянски и южнославянски минеи от XI-XII-XV в., които съдържат рядка лексика и някои интересни текстови варианти по ръкописите.

11. Древнерусские списки Канона пророку Илии как лексикологический источник. – В: МАТЕРИАЛЫ XIII КОНГРЕССА МАПРЯЛ В 15 томах. Том 5. НАПРАВЛЕНИЕ 4. Динамика языковых изменений: диахронические и синхронические аспекты исследования. Санкт-Петербург, 2015, 206-211.

Обект на внимание е Канонът за пророк Илия в източнославянските всекидневни минеи за месец юли от РГАДА № 121, РГАДА № 122 и в т.нар. Илина книга от XI-XII в. Канонът съдържа както по-стари лексеми, така и иновации, отделни гърцизми, редки имена за лица, изобилие от суфиксни съществителни, някои композити, а също и лексеми, които не се откриват в лексикографските източници.

12. Паримиите в Службата за пророк Илия в южнославянски минеи (Лексикален аспект). – В: Преславска книжовна школа. Т. 15. Отг. ред. проф. д-р В. Панайотов. Шумен, 2015, 63-79.

Езикът и текстологията на паримиите в службите за пророк Илия заслужават специално внимание в светлината на изследователските усилия за проучване на библейските текстове и редакции. Публикувани са паримии, засвидетелствани в староизводни южнославянски минейни ръкописи, идентифицирани са съответните библейски четива, и е отделено специално внимание на лексиката в паримиите.

13. „Нотираните” песнопения в Службата за св. пророк Илия (език и текст). – В: In honorem 3. Quadrivium. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на проф. д-р Веселин Панайотов. Отг. ред. доц. д-р Цв. Янакиева. Шумен, 2016, 350-365.

За пръв път са обнародвани стихирите от Службите за пророк Илия с тита-нотация – в оригинална стиховна стихира за шести глас, в преводна стихира за шести глас и в икос, който също е преводен, като в икоса в някои ръкописи е засвидетелстван и музикалният знак телия.

14. Стихирите за св. пророк Илия (език и текст). – В: Преславска книжовна школа. Т. 16. Шумен (под печат), 16 стр.

В статията се изследват стихирите в Службите за пророк Илия в 14 ръкописа – източнославянски и друвноруски, като те са разпределени в две групи – преводни, за които се откриват гръцки паралели, и непреводни (с вероятен оригинален произход). Представени са инципитите на стихирите, за които засега не се откриват гръцки съответствия, а в Приложението се обнародват изцяло текстовете на тези стихирите.

II. 3. Нови публикации на химнографски текстове

I. Еще один список Последования св. Димитрию Солунскому. – В: *Slavia Orthodoxa*. Език и култура. Сборник в чест на проф. д.ф.н. Румяна Павлова. Съст. С. Богданова, Ц. Досева, В. Желязкова, Ц. Ралева, Р. Станков. София, 2003, 120-136.

Обнародва се още един непубликуван досега препис на последованието за св. Димитър Солунски в Празничен миней за октомври, ноември и декември от средата на XIV в. (ръкописът се пази в Националната и свеучилишна библиотека в Загреб със сигнатура R 4187).

II. А. Ангушева-Тиханова, М. Димитрова, Ц. Досева (*подготвила текстове на служби*), Р. Малчев, К. Рангочев. Св. Илия. – В: *Encyclopaedia slavica sanctorum* <http://eslavsanct.net/viewobject.php?id=19> (електронна публикация от 2015-2016 г.)

В тази енциклопедична статия е обобщена информацията за творби, посветени на св. Илия (оригинални и преводни) в средновековната славянска книжнина. Като *Приложения* в енциклопедичната статия са поместени текстовете на тринадесет Служби за св. пророк Илия в източнославянски и южнославянски минеи от XI-XII до XV в. включително, разчетени от *Ценка Досева* (те са включени и в нейната монография – *Химнографският репертоар за свети пророк Илия в славянската книжнина*. Издателство на Технически университет – София, 2016, 364 стр., ISBN 978-619-167-226-4).

15. Служба за пророк Илия в Драгановия миней.
16. Служба за пророк Илия в ръкопис от РГАДА 121.
17. Служба за пророк Илия в ръкопис от РГАДА 122.
18. Служба за пророк Илия в ръкопис от ГИМ, Синодална сбирка № 895.
19. Служба за пророк Илия в ръкопис Sinaiticum Slav. 25.
20. Служба за пророк Илия в ръкопис Дечани № 32.
21. Служба за пророк Илия в ръкопис от ЦИАИ, София, № 501.
22. Служба за пророк Илия в ръкопис от ГИМ, Хлудов № 166.
23. Служба за пророк Илия в ръкопис от РНБ, Ф.п.1.72.
24. Служба за пророк Илия в ръкопис от НБКМ № 113.
25. Служба за пророк Илия в Братковия миней.
26. Служба за пророк Илия в Охридския миней (НБКМ № 122).
27. Служба за пророк Илия в ръкопис 2/8 от Рилския манастир.